

holde mig til, hvad han i saa Henseende anførte. Det er jo saa, at vi, hvormed jeg betegner mine nærmeste Venner og mig selv, have altid været villige til at arbejde, men vi arbejde ikke paa det Grundlag, at vi ville tage en Hviletid overfor det nuværende Ministerium, at vi glemme, hvor vanskeligt, hvor umuligt det i Grunden maa siges at ville vise sig at være under det nuværende Ministerium at sætte virkelig gavnlige Reforme igennem. (Berg: Saa sætte vi de daarlige igennem!) Ja, det er netop Fejlen, at man sætter de daarlige igennem, thi det er jo ikke anderledes, end at man i de senere Aar har faaet adskillige Love — jeg behøver ikke at nævne dem — over hvilke Befolkningen virkelig ikke er glad, men snarere synes at beklage sig. Vi kunne ikke — i det mindste kan jeg for min Person ikke, og jeg tror ogsaa at kunne sige, det for mine nærmeste Venners Vedkommende — forjone os med den Tanke, som en tidligere Retsfører, der nu har forladt Salen, med en aaben Erklæring har udtalt, at Minister-spørgsmaalet er dødt, at man ikke vil have det indblandet i Forhandlingerne, at man ikke mere vil høre Tale derom. Vi kunne ikke staa paa andet Standpunkt end dette, at Kampen mod det nuværende Ministerium bliver Hovedsagen, at Generhvervelsen og Hævdelsen af vore grundlovmæssige Rettigheder bliver Hovedsagen, bliver det, som vi altid maa holde os for Øje, er og maa være den ledende Tanke i al politisk Virksomhed. Om dette end ikke ubeluffer, at man i den uheldige Tilstand, hvori man befinder sig, tager noget godt, naar man kan faa det, skulle vi dog ikke glemme, at større Reforme, virkelige Fremstridt i Retning af Frihed kan man ikke vente sig, thi at et Ministerium, der undertrykker Friheden, skulde kunne være med til at give virkelig friske Love, tror jeg, man maa erkende er i og for sig en Modsigelse og en Umulighed.

**Berg:** Jeg maa først bede dem, der ere til Stede, undskyldte, hvis jeg ikke kan tale igennem. Jeg lægger det saa paa en Forkølelses Regning. Min ærede Medfor-slagsstiller (Hørup) har ved Indbringelsen af dette Forslag mundtlig motiveret selve Forslaget paa en Maade, som jeg helt igennem er fuldt tilfreds med, og det samme

gælder hans Forsvar for Lovforslaget i Dag. Jeg har imidlertid ment at burde ogsaa lade min Stemme høre om dette Varn, der allerede synes at have mange Tjender her i Salen. Det er jo de uskyldige, der forfølges. Jeg vil da sige, at jeg aldrig har set noget Forslag i den danske Rigsdag og, saavidt jeg kender noget til fremmede Landes parlamentariske Forsamlinger, aldrig set fremlagt i nogen parlamentarisk Forsamling et Lovforslag, hvis Indhold har grebet mig med en saadan Varme som dette Lovforslag. Den højeste Morallære, jeg kender, sætter som et af sine første Bud at gøre vel og navnlig imod de mindste Brødre. Det møder jeg her i dette Lovforslag. Forslaget tager fra oven til neden blandt dem, der trænge, alle med. Forslaget skal have sin Ros i sin Udtrækning. Alle vedkommende, alle de virkelig trængende tager det med fra en vis Alder oftest. Det spørger ikke hyklerisk eller fariseisk, hvem der er Toldere og andre Syndere, og hvem ikke. Det finder ikke paa at brændemærke nogen ved fra Lovforslaget at udelukke dem, der, ofte uden Grund, men netop ifølge Hjærternes Haardhed og Lovgivningens Bestemmelser, inden denne Lov kommer, have maattet træde indenfor Fattigvæsenets Døre. Tværtimod, jeg vil snarere sige, at Hensigten er efter den Aand, der gaar igennem Lovforslaget, at først og fremmest de bør løses ud af det uforlyldte Fængsel, og at Forbrødere, naar de have udtjent deres Straf eller ere blevne benaadede — det bliver det samme — alle skulle medtages. Det kan vel ikke siges om de sidste, at deres Lidelser have været uforlyldte. Ganske vist, det hænder jo, at Folk have været paa Bridesløjelille et Aars Tid eller to, og saa er det opdaget, at de vare dømt af en Fejltagelse, men i Gennemsnit maa vi jo ikke regne saa. Men, naar den højeste Retfærdighed finder sig tilfredsstillet, maatte mange Gange ved en mindre Afsoning, naar den himmelske Retfærdighed har en anden Karakter end den jordiske, mener jeg, at den jordiske Retfærdighed ogsaa kunde have godt af at have en Begrænsning af sin Strengthed. Hvad der derom er sagt af den sidste ærede Tale, slutter jeg mig ganske til. Hvorfor prise justitsministerielle Embedsmænd, Fængsels-